

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemán veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemán veljá: Za celo leto 18 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trispodna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 175.

V Ljubljani, v torek 4. avgusta 1885.

Letnik XIII.

Kaj tare našega kmeta?

Z Dolenjskega, 1. avgusta.

„Naše ljudstvo nobene postave tolikanj ne želi, kakor ravno te, namreč postave, vsled ktere bi se smela nekterim odrekati ženitovanjska oglasnica. Ako greste po deželi, ter poprašujete po potrebah našega ljudstva, bodete povsod čuli glas: Dajte nam postavo, da ne bo vsakemu človeku dovoljeno se ženiti!“ Tako je govoril preč. g. kanonik Klun v 6. seji dež. zbora l. 1883 vtemeljevaje svoj predlog o vravnavi ženitovanjskih oglasnic. In pravo je zadel g. govornik; kajti kdor hoče le na polovico odpreti svoje oči, mora uvideti, da prosta ženitev naklada ubogemu kmetu neznosno breme; breme na premoženji, ker mu zvekušje davek, in breme na duhu, ker mu napravlja premnogokrat veliko žalost. Od tod prikazen, da se kmet čestokrat ustavlja dati privoljenje za ženitev, žalibog seveda, vselej zamán. Kajti, naj si bo tudi človeče, na katerem sosedje tudi dlake dobrega ne vidijo, marveč se ga le boje, tedaj pravi izrodek človeštva, pa naj se oglasi za ženitev, kaj se bo zgodilo? Kmet se bo upiral in odrekal svoje privoljene v tak zakon, toda s kakošnim učinkom? Ženin bo prizival na deželni odbor in od tam bo vselej prinesel dovoljenje, norčevaje se iz srenjskega zastopa, češ, da postave ne vé, in da ga je on „v kozji rog vgnal“.

V pojasnilo mislimo si izgled: Recimo, ženin A. se oglasi pri svojem županu za ženitev z nevesto B. Župan ga dobro pozna, in odreče mu ženitovanjsko oglasnico. A. priziva na občinski zastop. Seja se skliče, in recimo, da odborniki enoglasno sklenejo in podpišejo ta-le odlok:

„Ženinu A. — Srenjski odbor je vam vašo prošnjo odbil, in sicer iz sledečih vzrokov:

1. Ker nimate nikakoršnega premoženja;
2. ker ste na slabem glasu in ste tatvini podvrženi. Zastran tega ste že bili sodnijsko kaznovani, pa tudi potem ste še tatvine izvrševali, za ktere pa še niste bili kaznovani;
3. ste s svojo prvo ženo prav grdo ravnali, ako ravno je bila brez telesnih napak, in naposled ste jo celo zapustili, da se je morala od miloščine živeti;
4. vaša sedanja nevesta B. ima telesno napako, in se je bila tudi že poprej z drugim pečala. Bati se je, da bi ji vi ne očitali te telesne napake in padca, ter še grje ž njo ne ravnali, kakor s svojo prvo ženo;
5. nevesta, ki ima sicer nekaj malega posestva, ni pri volji, da bi se vi prepisali nanj;
6. mati nevestina sama je prišla ter prosila, da se vam ženitev ne privoli, ker se vas boji, da bi grdo ž njo ne ravnali, jo pretepali itd.“

Recimo zdaj, da bi se ženin A. ne zadovoljil s tem odlokom, ampak bi prizival na deželni odbor. Kaj se bo zgodilo? Prosto misleči človek bi mislil, da se bo pritožba odbila, ker je vendar uvidno, da tak zakon bi bil le na občno kvar, osobito če bi iz njega vzrasla družina, ker je še vedno neovrgljiva Učeniškova beseda, da slabo drevo ne more dobrega sadu obroditi. A varal bi se; kajti čez nekoliko tednov bi že lahko videl prosilca poročenega. Če bi bil pa med bralci kak neveren Tomaž, povabil bi ga na Dolenjsko. Tam naj bi se oglašil v nekem kraju pri županu, ter ga prosil, da bi mu dal brati za-

pisnik občinske seje, in tam bi se prepričal, da omenjeni slučaj ni izmišljen, kajti bral bi ga od besede do besede.

In tako raste število takih zakonov*) od leta do leta, njim samim in kmetu na kvar. Kajti njim samim bodočnost ne obeta veliko boljšega, nego stradanje. Smem namreč trditi, da se pri marsikterem takem zakonu vresničuje to, kar je nekdo „te vrste“ zatrdil od samega sebe. Ko ga namreč nekaj mesecev po poroki vpraša trden kmet, kdaj mu je bilo bolje, ali prej, ko je bil še sam, ali pa zdaj, ko je oženjen, mu je dovtipno odgovoril: „Gotovo zdaj, saj zdaj si bom moral „naprej“ pomagati, ker le pomisli: poprej sem prihranil vsaki dan le en zajutrek, pa še tega vselej ne (če ga je imel s čim plačati, si ga je tudi privoščil); zdaj pa sigurno prihraniva vsaki dan dva, ona enega in jaz enega.“

Kako pa proste ženitve vplivajo na kmeta, prepričamo se lahko vsaki čas. Ker premišljuje kmeta od ktere koli strani hočeš, povsod prideš do sklepa: za kmeta je slabo, da se sme vsak ženiti, če tudi nima nobenega premoženja, če se tudi ni izučil nobenega rokodelstva, da, če je tudi navaden postopač. — Ako ga premišljuješ kot poljedelca, kaj vidiš? Nič drugega ne, nego da mu primanjkuje dobrih delavcev, saj o času najhujšega dela ne more za dobro plačilo delavcev dobiti. Seveda, bo marsikdo odgovoril: Če se je delavec oženil, s tem ni še odmril za delo; saj ga kmet tudi še pozneje lahko dobi na svoje polje. Da, dobi ga, to je res, toda ne več njega samega, ampak ž njim vred tudi par otročičev, ali pa še več; in vse te mora kmet preskrbeti s hrano, ako hoče delavca imeti. Je-li to njemu na korist? — Kaj pa hočem še-le reči o času, ko se iz polja spravlja? Tu smemo pač reči, da taki veleposestniki in njihovi otroci so enaki ptičem, ki ne sejejo in ne žanjejo, pa vendar dobro živé. Kmet spravi svoje žito v kozolce, pa ko ga je treba domu zvažati, zapazi v svojo nevoljo, da mu je veliko snopja pokradenega, ostalo pa je že na polovico omlačeno. Ako gré turšico žet, opazi, da ima komaj vsako drugo steblo storž, ali pa še ne; pri drugih so ga „vrane“ brez peroti odlomile; če gré kopat krompir — skopal bo včasih celo vrsto, pa ne bo dobil nobenega krompirja. Več nego polovico so mu ga „mramorji“ požrli, seveda, mramorji na dveh nogah. Kmet toraj dela in plačuje visoke davke, poljski tatovi, vzrasli posebno iz postopaških zakonov, si pa njegov zaslužek delé.

Poglejmo kmeta kot hišnega gospodarja. Ako ima več posestva, treba mu je imeti tudi več živine, in ker ne more vsega sam preskrbljevati, treba mu je stalnih poslov. Toda kje jih dobiti? Dokler fant ali dekle nista še stara 20 let, ju že še dobi v službo; a ko sta prekorakala to leto, je že navadno težava, ker tu se že dobiva odgovor: „Se bom oženil, se bom omožila.“ Toraj le nedorasle, slabotne posle je še mogoče dobiti, in to le za prav visoko plačo — doraslih, krepkih, je zelo težavno. Da molčim pri tem, koliko preglavice gospodarju velikokrat delajo posli s svojimi nenravnimi zvezami, ter velikokrat njegovo premoženje sebi prilastujejo, da se ložej „vzamejo“!

*) Človek bi jih kmalo nazival: novošegne veleposestnike; ker če ga vprašaš, na kaj se bo ženil, odgovoril ti bo: na ves svet, toraj prav velik posestnik. Od tod menda prikazen, da taki navadno ne poznajo razločka med „moj“ in „tvoj“, posebno na polji ne.

Kaj pa hočemo reči o kmetu kot davkoplačevalcu! Saj je že vendar tako obložen z davki, da skoro več dihati ne more. Ne da bi se mu to breme zmanjšalo, se mu še povekušje, in to prav zdatno. Kajti skušnja uči, da taki zakoni so navadno dobro obdarovani z otroci; naj se pa oče ponesreči, kdo bo za-nje skrbel? Občina. Kmet toraj, ki že svoje otroke komaj preživi in ž njimi vred lakoto in mraz trpi, on mora imeti zadosti denarja, da plačuje naklado za vzgojo tujih otrok, če ne mu bo pa kmalo gospod z rudečo kapo za petami, ki mu bo zarubil kravo v hlevu. Mesto toraj, da bi dajal mleko svojim otrokom, dajati ga mora tujim. Ni čuda tedaj, da kmet nad tako postavo z glavo zmajuje, zdihuje, se pritožuje, zabavlja, preklinja, obupuje! Le spusti se ž njim v pogovor o postavodaji; navadni odgovor, ki ga dobiš je: Za kmeta ne bo nikoli nič bolji, naj bo poslanec kdorkoli hoče, ker vsak skrbi le za svoj žep, za kmeta nobeden! Sicer ne moremo reči, da bi bil odgovor resničen, a podučljiv je vendar-le, ker v njem vidiš kmetov obup, in pa tudi nekako očitane postavodajalnim krogom, kakor da bi oni stali na stališču, da kmet živi zavoljo postave, a ne na nasprotnem, da se morajo postave v dobroto kmetu dajati. „Non homo propter legem, sed lex propter hominem.“

Naj se toraj ozremo ali na zakone same, ki se sklepajo „na ves svet“, ali naj se ozremo na stalnega kmeta, povsod pridemo do prepričanja, da je nujno potrebna postava, ki bi vsaj v nekterih slučajih omejevala prosto ženitev. Prav iz srea nam je govoril prečast g. kanonik Klun besede, s kojimi je sklenil svoj govor: „To postavo Vam prav gorko priporočam. Vstrezali bote ž njo kmečkim posestnikom, ki po pravici tožijo, da ne morejo več dobiti potrebnih hlapcev in dekel, ker se vse na roko ženi. Vstregli bote občinam, ki čedalje bolj omagujejo pod silnimi bremenmi, ki jih jim skrb za ubožne občane in raznotere druge potrebe napravlja. Vstregli bote pa tudi marsikteremu ženinu in nevesti sami, ki pozneje, ko se prvi ogenj ohladi, in ju začne revščina in pomanjkanje, ob enem pa še skrb za otroke tlačiti, dostikrat tožita: O, ko bi nam bili vsaj branili poročiti se!“

Pa že vem, kaj mi bodo zagovorniki proste ženitve očitali! Rekli mi bodo, da bi rad človeško prostost vkoval, in pa da oviram nramnost. Kar se tiče prvega ugovora, je pač tak, da njegovo ničevnost spozna lahko tudi najbolj priprosta in plitva pamet; ker če se zato ne dá postava, ki bi omejevala prosto ženitev, ker bi ona omejevala prosto voljo nekterih, potem se morajo odstraniti vse postave, ker vse omejujejo prosto voljo. Le dosledni bodimo!

Na videz večí pomembe je drugi ugovor. Pa le na videz, kajti v resnici je ravno tako ničev, kakor prvi. Ker če bi kdo v resnici trdil, da prosta ženitev pospešuje nramno življenje, mu naravnost povem, da on ali ne pozná življenja, ali pa trdosrčno resnici oči zapira. Sicer mu ne morem podati obširnega dokaza, ker mi manjka statističnih podatkov različnih župnij. A enega mu vendar zamorem podati. V neki župniji na Dolenjskem, ki šteje več tisoč prebivalcev, kažejo župnijske matrike to-le razmerje:

V desetletji od l. 1858—1868 je bilo tam sklenjenih 136 zakonov, in rodilo se je 174 nezakon-

skih otrok; toraj povprečno število na leto: 13 do 14 zakonov in 17—18 nezakonskih otrok.

V desetletji od l. 1868—1878 je bilo sklenjenih 293 zakonov, in rodilo se je tudi 174 nezakonskih otrok; toraj povprečno na leto: 29—30 zakonov in 17—18 nezakonskih otrok.

Toraj se je število porok v desetih letih pomnožilo za celih 157, ali povprečno na leto za 15 do 16; število nezakonskih otrok pa je ostalo nespremenjeno. Če bi bil toraj vzrok, da se s prosto ženitvijo pospešuje npravnost, resničen: bi se bilo moralo število nezakonskih otrok prav zdatno znižati, da ne rečem na 2—3. Ker se to ni zgodilo — evo dokaz „ad absurdum!“

A že vem, kaj mi bode nasprotnik ugovarjal; rekel bode, da dokaz, ki sem ga jaz za-se porabil, govori zoper mene; ker on bode sklepal tako-le: od l. 1868—1878 je bilo 174 nezakonskih otrok, čeravno je bilo 293 zakonov sklenjenih; koliko več bi še le bilo nezakonskih otrok, ko bi ne bilo sklenjenih toliko zakonov! Ergo: prosta ženitev zadržuje nenravnost.

Kdo bolje sklepa, ali jaz, ali on? Poglejmo zopet v matrike, da ne stojim v „zraku“, ampak na „trdnih“ tleh! One nam svedočijo, da v zadnjih 7 letih, t. j. od 1878—1885 excl. je poročenih 146 parov, in nezakonskih otrok se je rodilo 114; toraj je bilo povprečno na leto poročenih 21 parov, nezakonskih otrok pa se je rodilo 16—17. Tedaj se je število otrok v primeri s prejšnim desetletjem znižalo za 8—9. Ako je sklep nasprotnikov resničen, bi se bilo moralo število nezakonskih otrok pomnožiti; resnica pa je, da se je z zmanjšanjem števila zakonov, zmanjšalo tudi število nezakonskih otrok, akoravno je bilo letno število vseh porodov v zadnjih 7 letih več, kakor pa ono v letih od 1868—1878; v desetletji od l. 1868—1878 je bilo v kljubu tolikega števila porok 17—18 %, v zadnjih 7 letih pa pri tolikem znižanju števila porok 15 % nezakonskih porodov na leto.

Razvidno je toraj, da statistiki bolj ugaja sklep, da prosta ženitev pospešuje nenravnost, kakor pa sklep, da jo ovira. Kakor hitro pa je dokazano, da prosta ženitev ne zavira nenravnosti, če tudi odpade pristavek, da jo pospešuje: je dokazana tudi potreba, da se napravi postava, ki bi omejevala prosto ženitev, to glede na gmotno škodo posameznih, kakor tudi celih občin, ki morajo vzgojevati toliko otrok vzraslih nepotrebnih zakonov; da molčimo o solzah, ki jih velikokrat pretakajo starši, in o družinskih razporih, ki čestokrat nastajajo le vsled pregrešnega znanja, pred katerim starši svari svoje otroke, pa ne dobé od njih drugega odgovora, kakor le: „Vam nič mar; se bova pa vzela.“

Odmevi.

II.

Znamenje časa! Kaj je to? Škofje govorijo o žalostnih in strašnih znamenjih časa; tudi Zveličar naš je o njih govoril svoje dni. Znamenje je oblak na nebu, znamenje je večerno in jutranje rudečenje na nebu; znamenje zato, ker zaznamuje nekaj, in sicer nekaj, česar še ni, a bode prišlo. Kažejo nam tedaj škofje znamenja onih stvari, ki bodo prišle: prišla bode nevihta, vihar. Ali je pa to gotovo? Gotovo, ako so gotova znamenja. In da so znamenja bodočega viharja gotova, smemo škofom že verjeti; prepriča se o njih tudi lahko vsak, kdor ni slep. Kakšen vihar pa bode prišel? Prijatelj, ali je samo na Francoskem možna revolucija? Ali znajo samo tam prelivati duhovsko kri? Ali je dandanes to nemogoče, kar se je godilo pred sto leti, godilo pred tisoč pet sto leti? — Pa saj ni še nič takega opaziti, kar bi kazalo bližnjo nevarnost; mi imamo tak lep mir in nič hudega nam ni. Ali bodeš še le takrat govoril o nevarnosti, kader bodeš moral bežati? Zveličar naš pravi, da bo prišel poslednji dan naglo in nepričakovano, kakor da bi na koga zanjka padla. Ravno tako se godi ob vseh viharjih zgodovinskih. Malokdo se preje zmeni za to, kar ima priti, predno ne začne kri teči. Tako bode tudi v prihodnosti. Kdor pa meni, da je človeštvo že dovolj napredovalo, da se zamore varovati vsakega sramotnega dejanja, ali pa kdor meni, da je državna oblast dovolj močna, da zamore ukrotiti vsak nered, tak govori otročje. Omika — državna oblast —: kakor da bi se suh listič mogel ustavljati vetru! Pa le tolažite se, kakor hočete in živite

brezskrbno, med tem ko se grozni oblaki zbirajo nad vami! Celó smehljajte se prenapetemu opominjevalcu! Taka pamet in taka modrost je kaj dober kup, kajti ta pamet nič ne misli in taka modrost se boji spoznanja.

Komu pa so namenjena ta znamenja časa, komu naj bodo v svarjenje, v opominjevanje? Vsem in nobenemu. Vsem, ker jih vsakdo lahko vidi, kakor vsakdo lahko vidi temne oblake pred viharjem; nobenemu, ker ta znamenja sama na sebi nimajo namena svariti koga, ampak morajo samo priti in javiti se, ker je tako v naravi človeški in zakonih zgodovinskih. Poprej mora človek jezen biti, potem še le ubije svojega bližnjega; poprej mora človek vero zgubiti, potem še le postane malomaren za svojo dušo in za vse, kar je dušnega. Kader pa kdo zgubi vero, potem morajo priti nasledki, tako gotovo, kakor gotovo nastopi mraz tam, kjer se je zgubila toplota. Dragi bralec! ali znaš spraviti skupaj v svoji pameti to-le sklepanje: Nejevera ima, kakor priča zgodovina in pa zdrava pamet, za javno življenje slabe nasledke. Sedaj je silno veliko nejevere: torej — bodo tudi sedaj slabi, hudi nasledki. Pred sto leti je bilo mnogo manj nejevere, katoliška vera ni imela toliko nasprotnikov, sovraštvo do sv. cerkve se ni bilo zajedlo tako globoko v človeštvo in vendar — kake boje, prekucije, polome nam kaže zgodovina od l. 1770—1850! Ali nimamo več jezuitov, da bi jih izganjali? Ali nimamo več samostanov, da jih morejo ropati? Ali nimamo več kraljev, da jih bodo zamogli pehati iz prestola in duhovnikov, da jih bodo mogli potikati v ječe ali natikati na kole? Cerkve imajo zvonove: iz teh bi se dali liti topovi; drage posode so mrtvo blago, tedaj jih treba preliti v denar; cerkvena oblačila trohnijsko v shrambah, zakaj bi se ne prodala židu, ki bi nekaj penězov že dal za tako malovredno šaro. Križi, bandere, klopi — čemu to v cerkvi? s tem se lahko kuri: toraj prodati za drva! In orglje v cerkvi! Treba jih bode deti ven in spraviti jih v nova svetišča človeškega rodu: gledišča in pa sobane za koncerte — javne ljudske veselice. Tamo bodo bučale orglje in šumele, ko bode kipela slast svobodnemu človeku v nebrzdanih čutilih, tam bode plaval človek dvajsetega stoletja v okušani čiste umetnosti! In čemu neki cerkve? Za žitne magacine, za konjske hleve itd. — kako zračne, kako prostorne!! „Temu se meša pamet“, govoriš meni, dragi bralec; jaz pa pravim: ti si pa slep. Ali ni kaj takega že bilo, ali se ni tako že godilo? Ali misliš, da dandanes nimajo dovolj nesramnosti in predrznosti, da bi kaj takega storili? Bodeva še slišala marsikaj zanimivega, ko bova gledala znamenja bodočega viharja; da bi le misliti hotel, da bi hotel dati si dopovedati, dragi moj!

Kaj pa jaz, ki to pišem? Kaj ne, silno črnogled strahopezljivec sem? Zobje mi šklepetajo, ko me obletavajo strahovi prihodnje groze oznanujoči? — Bog mi je zapovedal ljubiti bližnjega, tedaj vse človeštvo: ni mi pa prepovedal smijati se mu, zaničevati njegovo slepoto, malenkost, zaničevati njegove naklepe, njegovo domišljavost. In naj bi me obsodili v smrt, rekel bom vendar, da ta svet in njegovo visokost zaničujem, ker jo vidim, kako je prazna, kakor gluho zrno. Naj se ponaša protiverstvo s svojo znanostjo, s svojimi iznajdbami, naj napravi veličanske stavbe: to me nič ne moti, zaničevati smem vsakega, ki je sužen svojega napuha in svojih strasti. Dandanes pada svet na kolena pred razkošno napravljeno igralko: ali nista zaničevanja vredna on in ona? Tedaj pa imam samega sebe za najboljšega? Kaj še! Tudi samega sebe zaničujem in ravno zato sem vesel: to mi daje pravico zaničevati druge. O ko bi ti vedel, kak mir človeku daje spoznanje, da je vse prazno in vse ničemurno, kar je človeško! Ako človek ljubi kako stvar, ne spozná je nikdar popolnoma; kader je malomaren do nje ali jo celó zaničuje, potem jo gleda z mirnim očesom. Odkar sem se navadil zaničevati človeštvo, se mi zdí, da sem dvakrat bolj miren in da ga dvakrat bolje poznam. Ali mi tedaj ni nič svetega? O da; Bog in kar je od Boga to mi je sveto, to mi je visoko; in ravno zato, ker mi je Bog tako svet, mi je svet tako ničvreden. Zlasti pa še, ker se ta bore svet in ta malovredni človek vzdiguje zoper Boga in ga skuša zaničevati. Nikoli ne izgovarjam kake molitve z večim veseljem, kakor drugi psalm: „Zakaj hrumé narodi, in si ljudstva vmišljujejo prazne reči? Kralji zemlje se vzdigujejo, in prvaki se zbirajo zoper Boga in zoper njegovega Maziljenega.“ (Rekoč:) „Raztrgajmo njih vezi in vrzimo s sebe njih jarem? (Toda) On, ki v nebesih prebiva, se jim smeja, in

Gospod jih zasmehuje.“ Ali se ne smemo smejeti tudi mi in zasmehovati človeka, ki se vzdiguje zoper Boga?

Čemu pravim vse te reči? Da razkažem svoje stališče, in pokažem, kako si razlagam jaz zgodovinske dogodke, kako jih opazujem, kako presojujem. In to se mi je potrebno zdelo, predno da začnem govoriti o znamenjih samih, ki nam napovedujejo grozno prihodnost. Škofovski glas mi je kot glas sv. Duha in ta glas morali bi poslušati ljudje zvesto. Taki glasi morajo doneti tudi po listih, taki glasi bodo doneli tudi vspešno, kajti od Gospoda je njihova moč. In ne sramujem se pisati Gospodovih besedi tudi v posvetnem političnem listu! „In zdaj umejte kralji! dajte se podučiti, ki ste sodniki na zemlji! . . . sprejmite svarjenje, da se kdaj ne razsrdi Gospod in ne zajdete v pogubljenje s pravega pota, ker se bo njegova jeza v kratkem vnela.“ (Ps. 2, 10—13.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. avgusta.

Notranje dežele.

Kako da smo *Slovani v Avstriji* pod Taaffejevo vlado na konji, dokazuje nam sledeča dogodbica iz zlate Prage. Vlada je ondi po nasvetu trgovinske zbornice imenovala dva jako veljavna Čeha za prisednika v trgovinsko sodnijo in imenovana moža morala bi bila priseči. Predsednik trgovinske sodnije, c. kr. dvorni svetnik Haller, ponudi jima nemško prisego, ktere se Čeha odločno branita in taisto v češčini zahtevata, kar pa zopet Haller ni hotel na noben način pripustiti. Moža sta šla zopet domú, zadeva sama izročila se je pa predsedniku česke vrhovne deželne sodnije v pretres. Ves česki narod ozira se z zaupanjem v Prago na ondašnje vrhovno deželno sodnijo, kjer se nadja pravico dobiti. Če pomislimo, da je prisega v javnem, kakor tudi zasobnem življenji najsvetejši in najpomembnejši čin, kar sploh lajik storiti more, se je pač čuditi, da se je omenjenima Čehoma prisega v češčini odrekla, ker se taista mohamedancu in židu po njunih običajih dovoljuje. Slovani bi toraj niti toliko veljave ne imeli, kakor Turk, kakor žid? Nadjati se je, da se bo žaljeni pravici na najvišjem sodnem mestu dalo zadostovanje če že ne drugje. Slovan mora dobiti prepričanje, da ima pred postavo ravno tiste pravice, kakor vsak drugi narod; le kedar bode to uvidel, tedaj živel bo zadovoljen pod vlado, kateri se očita, da je Slovanom prijazna. Besede same še ničesa ne dokažejo, tukaj je potreba očitnih dejanj!

Na Dunaji pod varstvom vojnega ministerstva izhajajo zvezki, ki se pečajo z *vojaškimi zadevami*. Poslednji zvezek primerja Avstrijo, Nemško in Francosko med saboj gledé novačenja in vojačenja, prebivalcev in družih razmer. Avstro-ogerska ima sedaj 38, Nemška 45, Francoska pa 37 milijonov prebivalcev. Od teh jih pride povprečno v I. razredu k novačenju v Avstriji in na Francoskem 350.000 fantov, na Nemškem 400.000, ki so po 20 let stari ali pa jih skoraj bodo. Pri nas se jih leto na leto potrdi 125.000, na Nemškem 300.000 in na Francoskem 185.000 mladenčev. Nepotrjenih je na Nemškem 28 %, na Francoskem 42 % pri nas pa celó 61 %. Število 61 je grozno veliko in kdor bi nas Avstrijce po njem sodil, misliti bi si nas moral same šepce in slabotnike, kar pa izvestno ni res. V tej številki je skritih toliko zdravih in krepkih fantov, da bi se še toliko novakov nabralo, če bi jih potrevali. Pri nas jemljó le iz med lepih in trdnih najlepših in najtrdnjej. Na Nemškem pobirajo vse od kraja, samo da ima ravne ude in pa postavno mero. Po drugi strani se pa tudi z najboljšo voljo ne dá tajiti, da je število vrženih pri nas res od leta do leta večje, za kar se ima Avstrija, posebno pa naša dežela, šnopsu in razuzdanosti, potepanju in ponočevanju mladine zahvaliti. Če pojde tako na dalje, bomo v desetih letih še več nego 60 % zvržka imeli, ki pa ne bo le navidezen zvržek, temveč resničen pravi zvržek, ki ne bo počenega groša vreden. Sramota za naše sedanje pokveke, ki so nekdanj vendar tako krepki Janezi bili. Fantje! da bi vendar enkrat pametni postali!

Giers je *Kalnokyju* pisal, da mu bo treba letos zaradi oslabelega zdravia kake toplice na Českem obiskati. Pri tej priložnosti bi ga jako veselilo, če bi se mogel z njim nekoliko pomeniti. Dalje piše Giers, da je sicer mogoče, da prav vrjetno, da bo v carskem spremstvu prav kmalo prišel v Avstrijo, vendar določeno še ni. Grof Kalnoky je na to takoj odpisal, da bi se tudi on jako rad z Giersom o tem in o onem pomenil in bi mu bilo pač najljubše, če bi se na Dunaji sešla na razgovor, sicer mu je pa tudi vsak drug kraj ljub, ktere-ga-koli si bo Giers izvolil. Tvarina razgovora pač še ni znana, vganiti je pa ni težko. Premetena državnika se bodeta dnevnega reda držala, na dnevnem redu imamo pa sedaj Afganistan in pa nemško-rusko mejo. V Afganistanu danes še niso prav nič dalje gledé kake določitve, kakor so bili pred štirimi tedni; ob nemško-ruski

meji so pa odnošaji za ruske podanike in za Poljake vedno bolj neznosni. Več nego 15.000 določenih jih je zopet za mesec september, da morajo venkaj iz Nemške. Celó dijaki iz vseučilišč se izganjajo. Morda Bismark s tem izgovorom hoče prostor napraviti avstrijskim veliko-nemcem, ki ga ljubijo iz celega srca! Zdrave take razmere nikakor niso, ljubé pa tudi ne morejo biti ne Rusiji in ne Avstriji, kajti obe bodete prizadeti po njih. Kako bi se tu pomagati dalo, bode prej ko ne glavna točka njunega razgovora.

Na **Dolenje-Avstrijskem** jeli bodo posebno trdo s postopaci ravnanje, h katerim v prvi vrsti cigane in druge klateže prištevajo. Na podlagi nove postave izganjali jih bodo še huje, nego do sedaj, kjer so jih kar po 20 do 30 v tolpah skupaj čez mejo spravljali. Da taki transporti deželo silno veliko noveev stanejo je očitno, prijetno pa ni. Zato se je obrnil dolenje-avstrijski deželni odbor do c. kr. namestništva, da bi se mu dovolilo tukaj nekaj potrebnega vkreniti. Mnogo teh ciganskih tolp ima vozove in konje s saboj, kateri poslednji se morajo ob izgonu tudi na občinske stroške krmiti. Te konje, vozove in druge take stvari, kakor so medvedje, opice itd., misli dolenje-avstrijski deželni odbor prodati, z vtrženim denarjem izgonske stroške pokriti in kar bi ostalo lastniku prodanega blaga izročiti. To bo pomagalo! Le dvema ciganoma naj se prodajo konji in kola, in staviti smete, kolikor Vam drago, da se bodo takih pokrajin ogibali, kakor naši liberalci cerkve. Tudi našim rojakom so cigani na veliko nadlogo po deželi in prav nič bi ne škodovalo, ko bi se tudi kaj sličnega pri nas vpeljalo. Sicer bomo pa še le videli, kak vspeh imela bo tukaj nova postava za potepuhe in postopače, kar so cigani brez-dvojbeno.

Več časa že plete se po časnikih novica, da se je **Sarajevski pravoslavni metropolit**, Sava Kosanovič, odpovedal službi pravoslavnega nadškofa in je vložil svojo odpoved pismeno vladi, kakor je to običajno. O tisti odpovedi časnikarji ugibajo, kaj bo ž njo. So, ki hočejo vedeti, da je vlada ne bo sprejela in bo Kosanovič moral ostati i nadalje nadškof pravoslavnih Srbov v Bosni in Hercegovini. Drugi zopet trdijo, da je pri vladi že vse na to pripravljeno, da se odpoved sprejme, Kosanovič pa zopet odide v samostan, kjer je bil poprej. Do sedaj se odpoved pri vladi še ni sprejela, dvomiti pa menda ni, da se ne bo. Le pravega časa je treba. Povod Kosanovičevi odpovedi je, ako se ne motimo, njegovo žaljeno samoljubje, da so se katoliškemu nadškofu priznale ravno tiste pravice, kakor jih ima Sava Kosanovič kot pravoslavni nadškof.

Vnanje države.

Imenovanje amerikanskega **poslanca Kelleya** na Dunaj in amerikanskega konzula Jonaša za Prago je cele oblake prahu dvignilo po evropskih časnikih. Kar se je pisalo, je bilo le deloma res, vse drugo izmišljeno. Sedaj je toliko dognanega, da Jonaša v Prago ne bo, ker je predsednik v Washingtonu njegovo imenovanje preklical in se bo imenovala tjakaj druga osoba. Kelley bo pa menda vendar-le sam na Dunaj prišel, če se mu bo namreč ljubilo. Njega se na Dunaji kar naravnost sicer niso branili, pač pa so dosedanjemu amerikanskemu poslancu pod nos dali, da vsled raznih nepolitičnih okoliščin novi poslanec Kelley na Dunaji ne bo imel preveč prijetnega stališča. Kmetišk človek bi se za tako opazko niti ne zmenil ne; rekel bi k večjemu: bo že, kakor koli. Pri gospódi pa, ki vedno roka-vice nosi, je pa vsak migljaj zadosti in tako so tudi v Washingtonu ta migljaj razumeli. Vendar pa se jim vzroki neopravičeni zde, zaradi katerih bi Kelleya na Dunaji pisano gledali in so sklenili ne družega poslanca imenovati. Če bi ne bil Kelley zadosti dober, naj bo pa poslanski tajnik Lee poslovanje oskrboval. Toliko je dal razumeti dosedanjemu ameri-kanski poslanec Francis, ki se je te dni domu od-peljal v Ameriko.

Za **izgnane Poljake** iz Pruskega, katerih število 15.000 presega, delajo se v Galiciji velike priprave, kamor se bodo izgnanci v mesecu sep-tembru seliti jeli. Na Ruskem je razburjenje zaradi tega izganjanja Neprusov iz pruskih pokrajin od dne do dne večje in je prav vrjetno, da bo Rusija jela na enak način vračevati s tem, da bo vse Nemce iz ruskih mejnih pokrajin čez mejo zapodila. Saj je res čudno od Nemčije; po jedni strani ruske po-danike izganja, po drugi pa sama v ruske pokrajine rije s svojimi ljudmi. Rusija je dandanes na izhodu in jugoizhodu popolnoma od Nemcev obrobjena.

Ni je skoraj dežele pod solncem, kjer bi se z židovstvom vestneji pečali, kakor na **Ruskem**. Pred nekaj leti jeli so jih izganjati; rabuke proti židom ondi so na dnevnem redu. Da bi se ne kalil ljubi mir dalje, in da bi tudi židje vedeli, pri čem da so, sestavila se je pred letom dni komisija, ktera je židovsko vprašanje na Ruskem v roko vzela. Ve-činoma ga je že dognala. Določila je, da naj se prepoved proste selitve pri židih prekliče in se od slej na dalje žid smé naseliti na Ruskem, kjer mu drago. Zato pa so jim postavili druge krepke ograje, ki bodo rusko državo čuvala pred židovsko škodljivo-stjo. Tako n. pr. prepovedalo se bo ojestro, da se ne smé noben žid vdeleževati pri državnih, vojnih in železniških podjetjih. S to prepovedjo zabranili bodo podkupljivost uradnikov. Dalje se bode židom

prepovedalo izdelovanje lihovin (spirituoznih pijač) in njihova prodaja. Dalje židje ne smejo postati bankirji, menjevalci, in sploh z denarjem ne smejo nobene barantije imeti. Ravno poslednje bile so dostikrat povod krvavim pretepom, ker so židje ne-vedno ljudstvo goljufali. Vse te omejitve niso pa le za prave žide veljavne, temveč tudi za take kri-vonosce, ki so že h krščanski veri prestopili. Ruska vlada je pač spoznala, da z vero žid še ne spre-meni značaja! Volk ostane volk, če se tudi deset-krat v ovčji kožuh obleče. Še le za otroke krščenih židov te omejitve niso več veljavne in bodo popol-noma ravnopravni z drugimi sodržavljanji. Prima-ruha, če se je kedaj v kaki državi kaj modrega sklenilo, se je to sedaj na Ruskem zgodilo. Le tako se bo prišlo židovskim pijavkam do živega in bla-gostanje v državi ohranilo.

Francozi nameravajo svoje konjištvo ob nemški meji razpostavljeno pomnožiti. Ta novica jih je pa v Berlinu jako nepovoljno dregnila in so takoj jeli pretehtavati posledice, ki bi iz tega na-stale. Nemci imajo ob francoski meji že tako manjše število in slabejih konjnikov, kakor pa Francozi ob nemški. Nemških konjiških polkov ob francoski meji je deset, francoskih ob nemški meji nastav-ljenih pa najmanj, ki so vedno v polnem vojnem številu. Nemški polki morali bi se za slučaj vojske še le popolniti. Kljub temu pa hočejo Francozi še pomnožiti svoje polke. Če oni, moramo tudi mi, sklenili so v Berlinu in res se bo pomnožila vojna moč v petnajstem vojnem oddelku ob francoski meji. Topništvo se bode število baterij pomnožilo na šest; do sedaj so imeli le štiri v mirnem času.

Izvirni dopisi.

Z Bohinja, 1. avgusta. (Zopet raznoterost.)

Kakor je zdaj določeno, bo posvečenje nove cerkve po milostljivem gospodu knezo-škofu na veliki šmarni dan (15. dne t. m.), drugi dan pa birma. K tej ne bo prišlo posebno veliko otrok, v primeri z dušami dveh far premalo.

Na Koprivniku so zdaj brez duhovna, kar jako hudo občutijo. Do zdaj so imeli Koprivnikarji in Gorjušani primerno lepo stanje in ker je bil umrli gospod župnik jako dober ž njimi so svojo faro, posebno pa pota do nje, hudo zanemarili. Zdaj je fara razpisana, a težko da bi se kdo oglašil. Pre-dobra ni, a gospod, ki bi prišel gor, moral bi oster in natančen biti, najprvo pa bi jih moral prisiliti do tega, da popravijo pot, ki je zdaj tako nevarna, da se človek ob najlepšem vremenu na nji lahko ubije gor gredé, kaj pa še-le dol! Če toraj Koprivnikarji, ki že takole v nebo gledajo, drugam nikamor, hočejo imeti duhovnika, naredé naj mu v prvi vrsti gladno pot do sebe, potlej pa še marsikaj družega, čegar pa ne maram omeniti, da ne bodo prezgodaj hudi na-me. Le to še, da farovž tudi že po vseh popra-vah upije. In Koprivnikarji z Gorjušani vred niso ravno berači, ako bi jim kdo to rekel, se jim zameri.

Zadnjič že sem pisal o bujni rasti tu, ker do zdaj suše še nismo nič čutili. Naj Vam danes povem nekaj, česar bi nihče ne verjel. Merili smo steblo turšično in z vzdignjenim perjem bilo je visoko nič manj ko 4½ metra. Najvišji je pač, a kdor tega ne verjame, naj gre gledat steblo; stoji nasproti cerkvi v Jereki, mi smo ga le pripognili pri merjenji, zlo-mili pa ne. Druga stebila so nekoliko krajša, veliko pa ne. To je zdaj bila pa še-le slama, kako bo s šterži, se še ne ve. Turšica je tu glavni pridelek, zato sem to tu omenil.

Razun sirarije, o kateri sem že pisal, nese Bo-hinjcem tudi škafarija. Škafarjev je tu po vsih va-seh in svoje blago prodajajo ne-le v Ljubljano in po Kranjskem sploh, ampak tudi kar naravnost dru-gam na jug, ker ta planinski les je trdnjeji od vsa-kega družega. Le škoda, da nimajo še svojih gozdov in so preveč navezani na obrtniško družbo.

Nekaj je tu prijetnega ne le za domačina, ampak posebno še za tujca, in so tri reči, o katerih se vsakemu dobro zdi, da jih ne vidi, namreč: beračev, psov in vrabcev. Teh povsod drugje nad-ležnih stvari božjih tukaj ni, beračem tujim je sém predaleč, domači reveži delajo; psov ni tam, ker tatov ni. Za družega ko za varha pa kmet psa ne potrebuje, vrabce so pa menda pregnali ščinkovci ali pa jim je premraz; tudi zobati nimajo česa, ker Bohinjec belega žita le malo seje.

Ako pride tujec v nedeljo ali praznik sém, čudi se lepi obleki posebno fantov in možkih. V cerkev gre vse v „paradi“, kakor bi rekel umazanega ali celó raztrajanega človeka ne vidiš. Popoldne slečejo pač svoje suknje, a pokažejo se sneženo-bele srajce. Dolgi hlače pa tu ni, vidiš jih le pri tujcih in do-mači „jari gospódi.“ O pretepih ni slišati, akoravno

se preveč žganja pije; a ljudje delajo in so za hu-dobne burke preveč vturjeni.

Poštna zveza z Bledom je kaj dobra in nagla tudi na telegraf lahko vdariš. Da je posebno pošta potrebna, vedó ne le razni trgovci in obrtniki, am-pak tudi drugi, vzlasti Ljubljanska hranilnica, v ktero od tod vedno lepe svote drčé ob Savi navzdol. Kaj pa bi ne? Ne upravljajo Bohinjeci in Bohinjke ne, denarja pa domá tudi ne mudé, toraj na varen kraj ž njim! Če je sila, se lahko dobi nazaj, čegar pa pri zavarovalnih društvih ni, ker tam človek ni go-spodar svojih že vloženih grošev.

Toliko za danes, prihodnjič še kaj malega.

Iz Blagovice, 1. avgusta. Še malo dni in tu-kajšnji gosp. župnik zapusti naš okraj in se preseli v Velesovo. Dvanajst let, dolga doba v človeškem življenji, se je gospod tukaj trudil, tolažil v stiski, opominjeval in svaril, kedar je bilo treba, svoje verne. Bil je obče spoštovan, kakor se tudi spo-dobi visokemu stanu. A ne samo odrašeni bodo žalovali po častitem gosp. župniku, tudi mladina se ga bo spominjala, njega, ki ji je bil vedno vestni učenik. Preverjen naj bode prečast. gosp. župnik, da ga naše dobrohotne želje spremljajo v novi kraj in da ga bomo imeli vselej v dragem spominu. Z Bogom!

Spod sv. Jošta, 2. avgusta. (Cerkveno opravi-lo.) Zadnje dni meseca februarja je tukajšnji farni predstojnik, gosp. Lapuh, zapustil naše hribe, preselivši se v Slovenske Gorice. Služba bila je vsled tega razpisana do 21. aprila. Za isto oglašil se je jedini prosilec, gosp. P. Hrovat.

Kdor išče, ta najde. Tudi pri prošnjiku so za-sledili „črno piko“ gledé „staatsbürgerliche haltung“, na podlagi tega se je seznanil z nekim paragrafom v cerkveno-političnih postavah iz leta 1874. Patron, oziroma zastopnik istega, t. j. „religionsfonda“, je pri prošnji porabil „majniško postavo“ ter prosilca razglasil nesposobnim za Kozjak.

Od cerkvene strani so razlaganje smatrali ne-vtemeljnim, zatoraj so se pritožili na višem mestu, kjer so pritožbo spoznali za opravičeno. In dne 17. julija je c. k. namestništvo v Gradci naravnost, toraj po najkrajšem potu, prosilecu doposlalo „pre-sentacijo“ z vabilom, da jo ta sam priobči prečast. ordinarijatu.

Novi kurat bil je danes slovesno vmeščen. Do-tične obrede izvrševal je veleč. gosp. dekan Gajšek. Ta je farnikom v daljšem govoru predstavljal novega župnika, kateri je potem slavil sv. mašo.

Še nekaj izrednega se je godilo v cerkvi sv. Jošta. Sam Bog zna, kedaj je bila nedelja, da bi v teh gorah imeli dve službi božji, kakor danes. Re-doma je vsako leto le en svetek, da se sv. maša dvakrat bere, ako pač kateremu sosednjemu duhov-niku dopuščajo okoliščine, priti na Kozjak. To se pripeti na Duhovo, in sicer v ponedeljek, ko obha-jamo spomin farnega zavetnika, praznik sv. Jošta. Kar se ob delavnikih sicer večkrat primeri, tega ob nedeljah ni, zatoraj je današnji dan treba posebič zaznamenovati.

Farani so namreč celih 14 tednov bili brez duhovnika. Toda Njih prevzvišenost, mil. gosp. knez in episkop so jim poslali provizorja v osebi gosp. Kotnika. Ta se bo pa še le sledeče dni poslovil od priljubljenih mu hribov, in tako je prišlo, da je današnja nedelja posebne važnosti.

Iz Pazina, 2. avgusta. V petek 31. julija je bil sklep šolskega leta na Pazenski gimnaziji. V osmi šoli je bilo letos devet dijakov, med njimi pet Slo-vencev. Pismeni zrelostni izpit vršil se je od 22. do 27. junija; ustmeni pa 24. in 25. julija pod nad-zorstvom Dr. viteza Gnada.

K izpitu oglasilo se je le sedem dijakov. Dva bila sta nekoliko po najnovejšem zakonu za zrelostne izpite, nekoliko pa po nekotih hudomušnih profe-sorjih zadržana. Učinilo je zrelostni izpit vseh sedem dijakov, namreč: Ivan Bobek, Primož Formacher, Janko Mauring, G. Mrach, Josip Pogačnik, Josip Pristov in Liberat Sloković. Med temi se je oglašil jeden za medicino, dva za pravo, trije za teologijo in jeden za montanistiko.

Domače novice.

(Resnicoljubnost.) Kakor nas je v soboto žalil neresničen obrekljiv telegram v „Politiki“, tako nas danes veseli čitajoče popravek taistega telegrama, ki ga je vredništvo „Politike“ samo po sebi resnici

na ljubo dalo, kajti 1. avgusta naš ugovor „Politiki“ ni mogel še pred oči priti, kedar smo ga še le v „Slovenci“ priobčili. To je moško in lepo, časniku samemu pa na korist; človek tak list rad v roke vzame, ker se sme zanesti, da bo, kolikor je to pri najboljši volji uredništva mogoče, resnico zvedel. Nezanesljivemu korespondentu naj pa „Politik“ hrbet obrne.

(Pedesetletnico) mašništva praznoval bo v nedeljo 9. avgusta tukajšnji nunski duhovni oče preč. g. monsgr. Mihael Potočnik. Jubilant je bil rojen 27. septembra 1809 v Kropi; 2. avgusta 1835 so ga pa za mašnika posvetili. Prečastiti starček je že leta in leta v duhovni službi pri tukajšnjih uršulinkah, kjer je iz začetka za kateheta služboval.

(Banka „Slavija“) zgubila bo svojega dosedanjega glavnega zastopnika v Ljubljani. Kakor ravnokar čujemo, misli se preseliti g. Hribar v Sarajevo, kjer se bo osnovalo glavno zastopništvo banke „Slavije“ za jugoslovanske dežele. Ideja, ako se vresniči, je velikanska, in bi bila s časoma to za Jugoslovane, kar je poljska banka v Varšavi Poljakom. Ob enem čujemo, da se je iz ravno tega povoda g. Hribar odpovedal že mestnemu odborništvu. Relata refero.

(Spremembe pri učiteljstvu) na Kranjskem so sledeče. Stalno nameščeni so: g. nadučitelj Gašpar Gašperin v Vipavi; gđ. Katinka Drol, učiteljica v Št. Petru pri Rudolfovem in gospica Nežika Levstik, učiteljica v Senožečih. Umirovljen je g. Janez Zarnik začasno.

(Vojaška godba) svira danes popoldne ob 6. uri pod Tivoli.

(Krošnjariji) se za novo postavbo še nič ne brigajo in še ravno tako v nedeljah in praznikih po gostilnah s svojo na polovico in še več predrago robo ljudi nadlegujejo, kakor do sedaj. Kaj se bodo tudi brigali za nedeljsko praznovanje, ker so večinoma židje, ki po hišah krošnjarijo. V Gradci jih mislijo pa trgovci kljub temu pritiskati. Vložili so pri trgovinskem ministerstvu prošnjo, da naj bi se postavba o nedeljskem praznovanju v toliko preuredila, da se po večjih mestih in njihovi okolici nedeljsko praznovanje za vse obrtnike in trgovce razven trafikantov prične že ob 10. uri dopoldne, po manjših pa opoldne. V tem času je pa tudi krošnjarska trgovina po gostilnah strogo prepovedana.

(S topovi), pravijo, da se ne strelja na vrabce. Da so pa dobri za brzovlak na oni svet, doživeli smo že. Nedavno vstopil se je v Kotorski boki jeden lajtenant pred nabit top, katerega je takoj zapalil in je na kosce raztrgan po obližji zletel. Sedaj se čuje nekaj sličnega iz Žužemberka. Ondi ima knez Auersperg plavž, kjer tudi vojne krogle za topništvo vlivajo. Ene teh poslužil se je v nedeljo 2. avgusta ondašnji uradnik K l i k a. Nabil je desetliberni možnar, kateremu se je potem na ustje vsedel in ga zapalil. V tistem trenutku, ko je on stopil na oni svet, leteli so kosci njegovega telesa po bližnji okolici. To je samomor v naši deželi, ki do sedaj še nima primere. Vzrok samomora je neznan.

(Letno poročilo štirirazredne ljudske šole v Vipavi) 1884/5 prinaša nekaj zanimivih podatkov iz šolske kronike, učiteljstvo in razvrstitev učencev in učenk. Na tej šoli podučevali so pod vodstvom nadučitelja g. Gasparja Gasperina, jeden katehet, dva učitelja in jedna učiteljica. Učencev in učenk imela je ta šola 279. Poleg tega obiskovalo je 45 učencev tretjega in četrtega razreda tudi kmetijsko napredovalno šolo.

(Meščanska šola v Krškem) dobila je nov učni načrt s poljedeljskim tečajem. Prav hvalevredno, ker času primerno!

(Dolenjske toplice pri Rudolfovem) vpisale so konec julija 919 gosta, ki si je prišel tje kaj zdravja iskat.

(Iz Škocijana na Dolenjskem) se nam poroča: 2. t. m. je umrla občesposhtovana vdova Neža Parkelj, sestra r. gosp. župnika Kunsteljna. Blago ranjko priporočamo vsem znancem in prijateljem v pobožno molitev.

(Njih eksceleuca, knezo-škof Lavantinski) bili so od 27. julija do 2. avgusta v Rimskih toplicah; včeraj v nedeljo so v tamošnji farni cerkvi sv. Marjete pridgali in sv. mašo opravili, in se potem na Teharje odpeljali, od koder so se popoldne v Mozirje birmovat podali.

(Podjetniška dela) na železničnih progah Herpelje-Trst in Siverič-Knin oddajale se bodo

prav v kratkem času. Uradni pregled dotičnih tras se je že vršil.

(Vabilo k svečanosti) v proslavo Cirila in Metoda, katero priredi Ormoška čitalnica v nedeljo dne 9. avgusta 1885 v vrtu gospoda Jakoba Žinka v Ormoži in pri kateri sodeluje godba c. kr. peš-polka Mariborskega. Vspored: A. Slovesna sv. maša ob 10. uri, pri kateri sodeluje čitalniški pevski zbor. — B. Mi vstajamo, moški zbor, Dr. B. Ipavc. — Ouvertura o slovanskih pesnih, svira vojaška godba, Titl. — Slavnostni govor. — Cirilu in Metodu, moški zbor, Dr. Fr. Liszt. — Lagunen-Walzer, svira vojaška godba, J. Strauss. — Hrvatska himna, mešan zbor, Fr. S. Vilhar. — Slovensko dekle in Pod oknom, svira vojaška godba. — Slava Slovincem, moški zbor, Ant. Foerster. — Gabrielle, polka française, svira vojaška godba, Dubey. — Mrak, četverospjev, Dr. G. Ipavc. — Venec slovenskih pesnij, svira vojaška godba. — Domovini, mešan zbor, Fr. S. Vilhar. — Začetek: ob 4. uri popoldne. Vstopnina: 30 kr. od osebe. Vstop velja razven udom povabljenim in po teh vpeljanim gostom. Odbor.

(Kratkovidnosti) pri šolski mladini je vedno več in je ta nevgodna prikazen pozornost najvišjega zdravstvenega sveta na-se obrnila. Zdravstveni svet se je izrekel, da so križasto črtane pisanke, računice in risanke vzrok, da luč oči pri učencih tolikanj gine. V očigled tega odpravile se bodo mizičasto črtani ali pa tudi le pikovani šolski sešitki že z bodočim šolskim letom. Enako škodljive so tudi mizičasto pikovane ali načrtane tablice in se bodo tudi prepovedale.

Razne reči.

— Kolera na Španjskem še vedno grozno gospodari, če tudi novice od ondot tako poredko k nam dohajajo. Vzrok je ta, da je menda hud vihar brzovavne zveze potrgal. V poslednjih treh dneh pred sv. Jakobom pomrlo jih je več nego 3000 po celi Španiji, zbolelo pa nad 7000. Najhuje sedaj ondi kolera razsaja po okrajini Saragossa, kjer jih navadno v 24 urah po 600 zbolijo, okoli 200 pa pomrje. Da se je v Madridu v večjem številu pokazala vzrok so begunci, ki so iz okuženih pokrajin tje kaj pribežali in so kolero s saboj prinesli. Grozovitni so nasledki njeni po deželi, kjer prav hudo razsaja. Mrlič leže nepokopani, ker nikogar ni, ki bi se s s tem poslom pečati hotel; kajti kdor ima le še količkaj zdravo kožo, gleda, da jo odnese, kamor vé in zna. Sploh pa kmalo ne bo več kam bežati mogoče, kajti grozna šiba božja razširjena je že po celem kraljestvu. Ferranovo cepljenje kolere ni nezmotljivo. Pomrlo je že zadosti takih, ki so si kolero vcepiti dali, drugi pa, ki niso prave vere v Ferranovo moč imeli, ostali so zdravi in trdni. Tudi Francoski zdravniki izrekli so se o njegovem cepljenju, da ni kaj prida. V sredi meseca junija nastopila je kolera v Valencijskem zavetišču usmiljenih sestrá jako huda. 63 sestrá je kar h krati zbolelo in je 62 tistih v teku jednega tedna pomrlo. Že so mislili zavetišče preložiti, kar se ponudi dr. Ferran, da jim bo kolero vcepil in ne bo nobena več umrla. Nekaj časa se je zavod branil, naposled pa le vdal. Blizu 70 sestrá dalo si je kolero vcepiti. Na 5. julija je že 10 vcepljenih za kolero umrlo, 4 nekoliko pozneje; veliko jih je pa hudo zbolelo. Izmed 10, ki si niso dale kolere vcepiti, pa ni nobena niti zbolela ne!

— P. Naumoviez pravi, da bo v kratkem času izdal obširneje izjavo, zakaj da je prestopil k veri svojih prededov. Boj, ki se je vnel med dvema cerkvama ni osebnega pač pa zgodovinskega značaja. Žal, da si stojé nasproti oče in sin; brat bori se z bratom.

Telegrami.

Aussee, 4. avgusta. Umrla je grofinja Meran, soproga nadvojvode Janeza.

Petrograd, 4. avgusta. Car in carinja odpeljala sta se zjutraj iz Kronstadta na Finsko. Obiskala bodeta Wiborg, Willmannstrand, Helsingfors. Vrnila se bodeta 11. avgusta.

Lodon, 4. avgusta. „Standard“ piše: Ako bi bila Rusija zadovoljna z natančno določitvijo afganske meje, ter bi jo s pravo pogodbo priznala, bi se emir smel celó v Zulfikarskem vprašanji že marsičemu odpovedati. Angleška neče vojske, in tudi Rusija se je lahko ogne, ako točno in časno prizna, s čemur se prepiru v okom pride.

Kahira, 4. avgusta. Trije Arabci dospevši iz Berberja v Korosko prinesli so novico, da je Osman Digma umrl.

Madrid, 3. avgusta. Do konca julija zbolelo je po celi Španiji 114.714 ljudi za kolero, pomrlo pa 34.003.

Ottava, 3. avgusta. Porotniki spoznali so načelnika kanadskih upornikov, Riela, kri-vega, vendar pa so ga priporočili sodnikom na milost. Le-ti so ga obsodili na vislice; obsojenec se je proti obsodbi pritožil.

Tuji.

2. avgusta.

Pri **Maliču**: Viktor Nedielka, trgovec, z Dunaja. — Jos. Kuchinka, trg. pot., iz Prage. — Sam. Jesurum, trgovec, iz Trsta. — Somazzi, zasebnik, iz Trsta. — Josip Ružička, c. k. geometer, s soprogo, iz Postojne. — Alojzij Jerše, župnik, iz Dobrova. — J. Erben, c. k. voj. uradnik, iz Ljubljane!

Pri **Stonu**: Callmann, trgovec, iz Darmstadta. — Miroslav Schrader, trgovec, iz Nürnbergga. — Karl Winkdires, železn. uradni načelnik, z Dunaja. — Tissen in Kaiser, trg. pot., z Dunaja. — M. Chlachich, zasebnik, z družino, iz Reke. — Dr. Frane Kos, profesor, iz Gorice.

Pri **Južnem kolodvoru**: Dr. Rudolf List, zasebnik, iz Hanovera. — Josip Candellari, zasebnik, iz Trsta. — Hans Eder, dijak, iz Laškega trga. — Jos. Kupferschmidt, dijak, iz Celja.

Pri **Avstrijskem caru**: Alojzija pl. Foscari, graščakinja, iz Trsta. — Alojzija Löwy in Sofija Weissmaier, zasebnici, iz Kaniže.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

4. avgusta.

Papirna renta 5 % po 100 gl. (s 16 % davka)	82 gl. 65 kr.
Sreberna „ 5 % „ 100 „ (s 16 % davka)	83 „ 35 „
4 % avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 45 „
Akcije avstr.-ogerske banke	869 „ „
Kreditne akcije	281 „ 80 „
London	125 „ 30 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 93 „
Ces. cekini	5 „ 91 „
Nemške marke	61 „ 45 „

Želodec

sme se pač gospodar in oskrbnik naših življenskih moči imenovati, ker le z njegovo pomočjo se zavžita jedila v tečnost spreminjajo.

Želodec je neutrudljiv in priden delavec, kateri se nikoli ne spočije in vedno le edino za ohranjanje našega zdravja skrbi.

Če pa ta nesebični pridni minister našega trupla le nekoliko oboli, potem oslabijo takoj njegove moči, dobra njegova volja ne pomaga ničesar in ne more več svoje službe redno izvrševati in vsled tega trpimo le mi ljudje.

Koliko nevarnih bolezni ima svoj vzrok v slabem želodecu!!

Prva skrb vsacega človeka naj torej bode, da varuje ta dragoceni organ svojega trupla pred vsakim napadom! In kaj je boljše sredstvo zoper vsako želodečovo bolezen kakor

Piccolijeva želodečna esenca!

To esenco izdeluje lekarnar **Piccoli** v Ljubljani „pri angelu“. Dobre in koristne lastnosti te esence so predobro znane, toraj ni treba daljega opisovanja. V kratkem e toliko, da ta Piccoli-jeva esenca zmerom zoper vsako želodečno bolezen gotovo pomaga!

Gospodu Gabrielu Piccoli-ju, lekarničarju v Ljubljani,

Z veseljem Vam poročam, da sem cvet za želodec, kojega Vi izdelujete, rabil z najboljšim vspehom pri težkem prebavljanju in zoper zlato žilo.

Trst dne 28. novembra 1883.

Dr. D. Agostini, praktični zdravnik in kirurg.

Cvet za želodec Ljubljanskega lekarničarja Piccoli-ja, katerega sem velikokrat zapisoval bolnikom, je jako dobro sredstvo v slučajih zaprtja in zlate žile. Provročuje hitro izpraznjenje brez bolečin in ne da bi dražil čreva.

Trst, meseca januarja 1884.

Dr. Cambon, zdravnik za ženske in oči.

Cvet za želodec, izdelan po izvrstnem lekarničarju G. Piccoli-ju, je prav dobro sredstvo proti vsem boleznim v želodecu in trebuhu, ki imajo svoj izvir v pomanjšanji živnih moči, zaradi česar morem podpisani z najmirnejšo vestjo priporočati ta cvet.

Trst, meseca januarja 1884.

Dr. vitez pl. Garacuechi, zdravnik Lloydove družbe.

Veliko let že zdravim s čistili različne bolezni, najboljše sredstvo pa je Vaš cvet za želodec, ki ima prednost, da povzročuje mnogo izpraznjenj, ne da bi dražil čreva.

Trst, dne 1. oktobra 1883.

Dr. Pardo, praktičen zdravnik.

Naročila izvršujejo se s prvo pošto proti povzetju zneska, toda ne razpošilja se manj kakor 12 steklenic, ki z zavojem in voznim plinom stanejo 1 gl. 36 kr. Pri večjih naročilih primeren odpust.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila so zmiraj svežna za dobiti v lekarni **G. Piccoli-ja** „Pri Angelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti.